

Голова секції — д-р екон.наук, проф. Т.А.Говорушко
Секретар секції — канд. екон. наук, доц. Г.І. Лановська

МОДЕЛІ ДЛЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Баранюк В.

Національний університет харчових технологій

Однією з важливих проблем дослідження фінансових ресурсів підприємств є оцінка ефективності їх функціонування. В ринкових умовах необхідна цілісна модель оцінки ефективності діяльності підприємства, сформована в такий спосіб, щоб урахувати всі суттєві аспекти функціонування підприємства задля його ефективного розвитку в довгостроковій перспективі.

У зарубіжній практиці управління капіталом, найбільшого розповсюдження отримали такі розробки зарубіжних економістів:

1. Дюпонівська система інтегрального аналізу ефективності використання капіталу підприємства, розроблена фірмою «Дюпон» (США) і передбачає розбиття коефіцієнта рентабельності власного капіталу на ряд коефіцієнтів його формування, взаємопов'язаних в єдиній системі [1, с. 143].

2. Система SWOT-аналізу, сутність якого полягає в дослідженні характеру сильних і слабких сторін підприємства відносно можливостей використання його капіталу, а також позитивного і негативного впливу окремих зовнішніх і внутрішніх факторів на умови його використання [2, с. 152].

3. Модель SGR (Sustainable Growth Rate) — темп стійкого зростання, яку пропонує Дж. Ван Хорн для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів у своїй роботі «Основи управління фінансами». З цієї моделі виходить, що темпи нарощування економічного потенціалу підприємства залежать від двох факторів: рентабельності власного капіталу та коефіцієнта реінвестування прибутку.

Модель SGR є чітко детермінованою факторною моделлю, що встановлює залежність між темпом приросту економічного потенціалу підприємства, який показує зростання обсягу виробництва і основними факторами, що його визначають. Ці фактори дають змогу зробити комплексну характеристику виробничої,

фінансової сторін, становища підприємства на ринку, взаємовідносин власників та керівників підприємства.

Вітчизняні вчені також зробили значний внесок у розробку підходів до оцінки ефективності використання фінансових ресурсів. Так, А. І. Панченко у своїй роботі «Узагальнення моделі статистичної оцінки основних показників діяльності підприємства» запропонував збалансовану систему індикаторів діяльності (ЗСІД). Суть цієї системи полягає в тому, що окрім фінансових показників, автор пропонує для повного і всебічного опису стану підприємства включити також інші критерії. Головна структурна ідея ЗСІД полягає в тому, щоб збалансувати систему показників у вигляді чотирьох груп.

Головна структурна ідея ЗСІД полягає в тому, щоб збалансувати систему показників у вигляді чотирьох груп.

Перша група включає традиційні фінансові показники. Друга — описує зовнішнє оточення підприємства, його взаємини з клієнтами. Третя група характеризує внутрішні процеси підприємства. Четверта — дає змогу описати здатність підприємства до навчання і зростання, яка фокусується у такі чинники: люди, з їхніми здібностями, навичками і мотивацією; інформаційні системи; організаційні процедури.

Сучасним підходом до ідентифікації інтегральної ефективності підприємства є концепція стратегічного оцінювання ефективності його функціонування. Однією з основних методик цієї концепції є модель економічного прибутку (економічної доданої вартості — EVA, Economic Value Added).

Так, згідно з В. П. Савчук зазначає, що ефективність використання фінансових ресурсів проявляється в накопиченні багатства власника, тобто визначенні економічної доданої вартості. Суть даного методу полягає в зіставленні вартості капіталу, що використовується в бізнесі, з віддачею (прибутковістю) від використання цього капіталу:

$$EVA = NOPAT - WACC \cdot C, \quad (1)$$

де NOPAT — чистий операційний прибуток після сплати податків; WACC — середньозважена вартість підприємства; C — загальний капітал.

Якщо EVA з року в рік збільшується, багатство примножується, а отже, ефективність від використання фінансових ресурсів зростає. Якщо темпи зростання EVA падають, то це свідчить про зменшення ефективності і про можливість отримання підприємством збитку [3, с. 113-114].

На нашу думку, серед представлених моделей оцінки ефективності використання фінансових ресурсів, найбільш прийнятною до застосування є модель економічної доданої вартості (EVA). Вона поєднує у собі відразу декілька переваг: простота розрахунку, не потребує використання спеціальних прикладних програм, дозволяє оцінити ефективність роботи підприємства як в цілому, так і за окремими підрозділами. До того ж, на основі оцінки EVA здійснюється пошук резервів зростання ефективності, з'ясовується доцільність перспектив розвитку існуючого бізнесу або необхідність переорієнтації підприємницьких зусиль.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Авдей О.К. Теоретичні аспекти оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства/О.К. Авдей// Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки. — 2010. — Вип. №5, т.2. — С. 142-145.

2. Мартьянов О.І., Макух Т.О. Оптимізація фінансових ресурсів підприємств в умовах глобальної фінансової кризи / О.І. Мартьянов, Т.О. Макух Т.О.// Наук. журнал. Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право). — №1. — 2010. — С. 149-157.

3. Іваніна А.В. Вітчизняний та зарубіжний досвід оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства / А.В. Іваніна // Управління розвитком. — 2012. — №12. — С. 112 — 115.

Науковий керівник: Мартиненко В.П.